

В. С. Кочмарський,
кандидат сільськогосподарських наук
Миронівський інститут пшениці
ім. В. М. Ремесла НААН

100 років Миронівському інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН

Миронівський інститут пшениці ім. В. М. Ремесла Національної академії аграрних наук України є провідною науково-дослідною установою з селекції зернових культур в Україні. Установу (на той час Миронівський науково-дослідний інститут селекції та насінництва пшениці) було створено в 1968 році на базі Миронівської ордену Леніна (нагороджено в 1967 р.) державної селекційно-дослідної станції ім. В. Ф. Старченка (директор станції в 1935–1938 рр.) Всесоюзного науково-дослідного інституту кукурудзи і підпорядковано Всесоюзній академії сільськогосподарських наук ім. В. І. Леніна.

Центральну (Миронівську) дослідну станцію було засновано в 1912 р. за ініціативи видатного вченого, керівника Мережі дослідних полів Всеросійського товариства цукрозаводчиків професора сільського господарства Соломона Львовича Франкфурта, який здійснював загальне керівництво до 1919 р. Першим завідувачем станції був Сергій Максимович Тулайков.

У 1927 р. був рекомендований до вирощування перший створений на станції високоякісний сорт пшениці озимої Українка, який вважається шедевром світової селекції. Головним автором сорту (50%) є Іван Максимович Єремєєв, який працював на станції в 1917–1929 рр.

У 1948–1983 рр. у Миронівці працював Василь Миколайович Ремесло, з постаттю якого пов'язаний 35-річний період надзвичайного творчого піднесення Миронівської станції, потім інституту. Дійсний член Академії наук СРСР і ВАСГНІЛ, почесний доктор Карлового Університету (Чехословаччина) В. М. Ремесло пройшов шлях від за-

Сучасний корпус Миронівського інституту пшениці ім. В. М. Ремесла НААН

ступника директора до директора станції, став засновником і першим директором Миронівського ордену Леніна науково-дослідного інституту селекції та насінництва пшениці. Академік В. М. Ремесло є автором другого шедеву світової селекції – неперевершеного за зимостійкістю сорту пшениці озимої Миронівська 808, завдяки якому межі вирощування пшениці озимої значно розширились на північ і північний схід – за Волгу, за Урал, навіть у Сибір, де традиційною культурою вважалась пшениця яра. Сорти В. М. Ремесла Миронівська 808, Миронівська ювілейна та Іллічівка відіграли вирішальну роль у зерновиробництві не тільки колишнього СРСР, а й за його межами.

В. М. Ремесло був ініціатором і організатором співробітництва з селекціонерами Німецької Демократичної Республіки та Чехословацької Соціалістичної Республіки, результатом якого стало створення спільних сортів пшениці і ячменю озимих.

За внесок у збільшення виробництва зерна В. М. Ремесло нагороджений двома Золотими Зірками Героя Соціалістичної Праці, багать-

ма орденами і медалями СРСР та інших країн, удостоєний Ленінської і Державних премій СРСР та УРСР, а також премії ім. В. Я. Юр'єва АН УРСР та Національної премії НДР І ступеня. Академік В. М. Ремесло був членом Ради Європейської асоціації селекціонерів, у 1974–1983 рр. очолював Всесоюзну координаційну Раду з селекції пшениці озимої при ВАСГНІЛ, деякий час був головою секції зернових культур і наукової Ради з підвищення якості зерна відділення рослинництва та селекції ВАСГНІЛ, а також членом редколегій низки центральних профільних наукових журналів. На базі Миронівського інституту часто проводились науково-практичні конференції та наради за участю провідних учених з різних країн, що сприяло розвитку вітчизняної науки.

Видатного вченого зі світовим ім'ям, автора високоінтенсивних сортів пшениці озимої, розробок теоретичних основ і методів ведення селекційного процесу, що належать до надбань світової селекційної науки, академіка В. М. Ремесла справедливо вважають одним із творців «зеленої революції» у світі.

На честь великих заслуг засновника інституту академіка АН СРСР і ВАСГНІЛ В. М. Ремесла у розвитку сільськогосподарської науки і в пам'ять про нього в лютому 1984 р. Миронівському науково-дослідному інституту селекції та насінництва пшениці присвоєно його ім'я та встановлено меморіальну дошку з барельєфом талановитого селекціонера.

Після академіка В. М. Ремесла понад 17 років Миронівський інститут очолював Леонід Олександрович Животков (1983–2000), який присвятив Миронівському інституту пшениці понад тридцять років своєї плідної творчої діяльності (1969–2000). Л. О. Животков (з 1997 р. – доктор сільськогосподарських наук, з 1998 р. – професор) – співавтор 69 сортів пшениці, ячменю та вівса.

У 80–90-х роках естафету сортів В. М. Ремесла підхопили нові, що займали великі площі у країні, – Миронівська 61, Миронівська напівінтенсивна, Миронівська 27, Мирлєбен, Мирхад, Мирич та інші.

У червні 1995 р. на базі Миронівського інституту відбувся семінар CIMMYT «Селекція пшениці: завдання, методи і перспективи», в якому взяли участь науковці з багатьох країн світу.

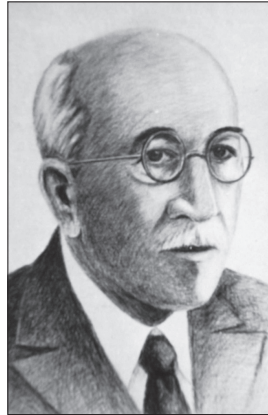
Фіксованим учасником співпраці з селекції пшениці в рамках програм CIMMYT та ICARDA є автор 55 сортів пшениці та ячменю Володимир Анатолійович Власенко (директор інституту у 2000–2003 рр.).

З 2007 р. інститут очолює В. С. Кочмарський.

У червні 2007 р. у Миронівському інституті пшениці відбулася Міжнародна наукова конференція, присвячена 100-річчю від дня народження всесвітньо відомого вченого-селекціонера академіка В. М. Ремесла. Ученими різних країн, учасниками конференції, було показано використання творчої спадщини академіка В. М. Ремесла та її подальший розвиток у селекції,

Франкфурт С. Л.

Ремеслов І. М.

Ремесло В. М.

насінництві і технологіях вирощування зернових колосових.

У червні 2009 р. Миронівський інститут пшениці відвідали учасники Міжнародного пересувного семінару з селекції пшениці озимої (60 селекціонерів із 19 країн Азії, Європи та Америки), проведеного міжнародною організацією Туреччина–CIMMYT–ICARDA для ознайомлення з роботою українських селекційних установ від Києва до Одеси. Очолював делегацію голова Міжнародної програми з поліпшення пшениці озимої (IWWIP) Олексій Моргунов.

Нині основними напрямками діяльності інституту є розроблення теоретичних основ селекції, створення нових високопродуктивних сортів зернових колосових; розроблення технологій їхнього вирощування; виробництво оригінального та елітного насіння нових сортів.

Інститут успішно співпрацює з академічною, галузевою, вузівською наукою України та міжнародними селекційними центрами. Державне підприємство «Дослідне господарство «Еліта» – одне з кращих дослідних господарств у системі НААН.

За час діяльності станції та інституту створено і передано на державне сортопробування 262 сорти дев'ятнадцяти сільськогосподарських культур, серед яких шедеври світової селекції – сорти пшениці озимої

Українка та Миронівська 808. Нащадками Миронівської 808 є понад 400 сортів пшениці, створених в Україні, Росії, країнах СНД і Західної Європи. Всього за участю зародкових плазм миронівських пшениць створено понад 1000 сортів. Миронівські сорти вирощують в Росії (Крижинка, Миронівська 100 та ін.), шість сортів проходять випробування в Туреччині.

За результатами досліджень установи видано понад 30 монографій, миронівські науковці є співавторами близько 20 монографій, державних стандартів і довідників. У журналах і збірниках опубліковано понад 3,5 тис. наукових праць.

На 2012 р. до Державного реєстру сортів рослин України внесено 76 сортів миронівської селекції, в тому числі 45 сортів пшениці м'якої озимої, 5 – м'якої ярої і 2 – твердої ярої, 3 сорти тритикале озимого, 8 сортів ячменю озимого та 9 – ярого, сорт проса, 2 – конюшини лучної та сорт суданської трави.

Український інститут експертизи сортів рослин щиро вітає із 100-річчям і бажає колективу Миронівського інституту пшениці значних успіхів у створенні нових високопродуктивних сортів зернових, значних досягнень у нелегкій, але вкрай необхідній праці.